

קצב ההשקעה במלאי בענפי התעשייה והמסחר כאחוז מהתוצר הואט השנה. גידול המלאי של חברות ההזנק הואט, לראשונה משנת 1995, שבה החל רישום המלאי בענף זה (לוח א'-7). הסיבה לכך היא קשיי חברות ההזנק בגיוס הון: מדדי המניות של חברות הטכנולוגיה העילית ברחבי העולם צנחו במהלך השנה (מדד הנאסד"ק ירד ב-31 אחוזים; מדד תל-טק ירד בלמעלה מ-35 אחוזים). וגם השקעות קרנות הון הסיכון הישראליות הצטמצמו, ב-30 אחוזים לעומת אשתקד.

הגירעון בחשבון השוטף התרחב מ-1.4 אחוזים מכלל ההכנסות בשנת 2001 ל-1.9 נקודות אחוז השנה, כתוצאה מירידה של 1.6 נקודות אחוז בשיעור החיסכון, שקוזה חלקית על-ידי התכווצות ההשקעה. ראוי לציין כי מתחילת שנות השבעים הרעה בחשבון השוטף נבעה בדרך כלל מגידול של ההשקעות מעבר לגידול החיסכון - מה שמקטין את הסיכון שבהתרחבות הגירעון משום שהבשלת ההשקעות מאיצה את צמיחת התוצר בעתיד; לעומת זאת השנה, בדומה לשנים 1973 ו-1974, הגירעון בחשבון השוטף התרחב בעוד שההשקעה הצטמצמה.

קצב הגידול של המלאי בחברות ההזנק הואט השנה, לראשונה מאז 1995, בגלל קשיים חמורים בגיוס הון.

הגירעון בחשבון השוטף התרחב מ-1.4 אחוזים מכלל ההכנסות בשנת 2001 ל-1.9 נקודות אחוז השנה, כתוצאה מירידה של 1.6 נקודות אחוז בשיעור החיסכון, שקוזה חלקית על ידי התכווצות ההשקעה.

4. ענפי המשק

I ההתפתחויות העיקריות בענפי המשק¹⁴

תוצר ענף התעשייה, שהוא כרבע מהתוצר העסקי, ירד בשנת 2002 ב-2.8 אחוזים. הסיבה המרכזית להתכווצות הענף היא ירידה ביצוא בכלל וביצוא ענפי הטכנולוגיה העילית בפרט, קיפאון שהחל עם התנפצות הבועה בענפי טכנולוגיית המידע המתקדמים בשנת 2000 ופרוץ המשבר הכלכלי העולמי. היצוא התעשייתי ירד השנה בכ-5.7 אחוזים (במונחי דולרים), בעוד שיצוא ענפי האלקטרוניקה צנח ב-18.7 אחוזים - מעל ומעבר לירידה ביבוא המוצרים והרכיבים האלקטרוניים של ארה"ב. כפועל יוצא, פחת נתח השוק של הענפים המתקדמים הישראליים בשוק האמריקאי. היצוא של ענפי הטכנולוגיה המעורבת והמסורתית עלה בשיעור מתון. השנה נבלמה ירידתן של מכירות התעשייה לשוק המקומי, שנמשכה בחמש השנים הקודמות. המכירות התייצבו חרף הירידה של כלל הביקושים המקומיים, התייצבות שמקורה בפיחות הריאלי של 7.3 אחוזים (במונחי יבוא), שייקר את היבוא המתחרה. פריון העבודה בתעשייה השתפר במקצת ב-2002 לעומת אשתקד, והתשואה להון התייצבה, לעת עתה, ברמה הנמוכה שהגיעה אליה ב-2001 - בעיקר הודות להוזלה של עלות העבודה.

פעילותו של ענף הבנייה המשיכה להצטמצם ב-2002, זו השנה החמישית ברציפות, ותפוקתו פחתה ב-3.3 אחוזים. עם זאת הצמצום היה נמוך משהיה בשנים האחרונות, ואף נרשמו עליות קלות בהתחלות הבנייה ובמספר ההיתרים. תוצר הענף ירד ב-4.5 אחוזים, ירידה גדולה מירידת התוצר העסקי, וכתוצאה מכך משקלו של הענף בתוצר העסקי המשיך לרדת. מספר המועסקים בענף פחת ב-3.5 אחוזים, בגלל צניחה במספר העובדים הפלשתינים. לעומת זאת, מספר המועסקים הישראליים, שירד ברציפות משנת 1997 עד

תוצר ענף התעשייה ירד ב-2.8 אחוזים, בעיקר בשל ירידה ביצוא בכלל וביצוא ענפי הטכנולוגיה העילית בפרט; מכירות התעשייה לשוק המקומי התייצבו; פריון העבודה השתפר במקצת לעומת אשתקד, והתשואה להון התייצבה.

פעילותו של ענף הבנייה המשיכה להצטמצם, זו השנה החמישית ברציפות, ותפוקתו פחתה ב-3.3 אחוזים. מספר המועסקים בענף פחת ב-3.5 אחוזים בגלל צניחה במספר העובדים הפלשתינים. לעומת זאת עלה מספר המועסקים הישראליים.

14 הסעיפים הבאים דנים בתוצר העסקי ובפריון כפי שהוא נמדד בענפי המשק (לוח א'-11.1) - ולא מצד השימושים, על פי החשבונאות הלאומית, המדידה ששימשה את החלק הראשון של פרק זה.

לוח א'-8
המאפיינים של ענפי המשק, 1996 עד 2002
 (שיעורי השינוי במונחים שנתיים, מחירים קבועים)

השכר החודשי למשרת שכיר ⁴	הון / עבודה	התוצר השנתי ליחידת הון ³	פריזון הייצור הכולל	התוצר לתשומת עבודה	ההון ²	תשומת העבודה	התוצר	ההרכב הענפי ¹ (משקולות)	
2000-1996									
4.7	7.1	-2.5	2.0	4.5	7.9	0.7	5.2	25.1	תעשייה
3.5	-3.9	4.7	2.2	0.6	-0.3	3.7	4.4	3.2	חקלאות ⁵
1.0	2.2	-2.1	-1.0	0.1	7.5	5.2	5.3	13.0	תחבורה ותקשורת
2.1	11.2	-11.9	-3.7	-2.0	11.9	0.7	-1.3	9.9	בנייה
4.1	12.2	-9.1	-2.5	2.1	19.7	6.7	8.9	46.1	מסחר ושירותים ⁶
3.7	5.1	-0.2	2.6	4.9	5.4	0.3	5.2	2.8	חשמל ומים
3.6	4.7	-3.6	-0.6	0.9	8.9	4.0	5.0	100.0	סך כל המגזר העסקי
3.7	6.1	-3.4	0.6	2.5	7.1	1.0	3.5	38.2	מזוה: ענפי הסחורות
3.3	3.3	-1.7	0.2	1.5	9.9	6.4	8.0	61.8	ענפי השירותים
2002-2001									
-0.8	10.5	-9.5	-3.5	0.0	5.4	-4.6	-4.6	23.8	תעשייה
1.3	5.4	5.1	8.3	10.7	0.1	-5.0	5.2	3.4	חקלאות ⁵
-2.3	8.7	-8.2	-4.1	-0.2	6.9	-1.7	-1.9	12.6	תחבורה ותקשורת
-2.1	13.7	-12.6	-2.8	-0.6	6.5	-6.3	-6.9	7.2	בנייה
-2.3	5.8	-8.6	-5.4	-3.3	8.1	2.2	-1.2	50.1	מסחר ושירותים ⁶
-0.4	3.9	-0.5	1.6	3.3	2.6	-1.2	2.1	2.8	חשמל ומים
-1.6	7.1	-8.2	-3.9	-1.7	5.9	-1.1	-2.7	100.0	סך כל המגזר העסקי
-0.8	10.8	-8.8	-2.2	1.0	5.0	-5.2	-4.2	34.4	מזוה: ענפי הסחורות
-2.4	4.7	-7.1	-4.6	-2.7	6.4	1.6	-1.2	65.6	ענפי השירותים
2002									
-4.5	8.1	-7.0	-2.2	0.6	4.5	-3.3	-2.8	23.8	תעשייה
-3.1	2.4	-0.6	2.0	3.0	0.2	-2.1	0.8	3.5	חקלאות ⁵
-5.4	10.0	-9.8	-5.3	-0.8	6.6	-3.0	-3.8	12.5	תחבורה ותקשורת
-3.9	10.9	-8.9	-0.7	1.0	4.8	-5.5	-4.5	7.1	בנייה
-7.3	3.5	-8.4	-6.4	-5.2	6.1	2.5	-2.8	50.1	מסחר ושירותים ⁶
-3.2	0.3	0.9	1.0	1.2	2.7	2.5	3.7	2.9	חשמל ומים
-6.2	5.6	-7.9	-4.4	-2.7	5.2	-0.4	-3.1	100.0	סך כל המגזר העסקי
-4.2	8.3	-6.7	-1.5	1.1	4.1	-3.9	-2.8	34.4	מזוה: ענפי הסחורות
-7.0	3.9	-8.0	-5.9	-4.4	5.8	1.8	-2.7	65.6	ענפי השירותים

(1) לא כולל שירותי בנקים וקופים, טעויות והשמטות.

(2) הנכסים הלא-מוחשיים נכללו בענף מסחר ושירותים. ומכאן ההבדל לעומת נתון ההון בענף המסחר והשירותים.

(3) זרם שנתי למלאי בתחילת שנה (שניהם בש"ח).

(4) לא כולל את עובדי השטחים.

(5) כולל יעור ודייג ומכאן ההבדל מפרק החקלאות.

(6) כולל חברות הזנק.

המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי בנק ישראל.

2000 והתייצב אשתקד, עלה ב-2002. הבנייה למגורים הוסיפה להצטמצם השנה עם הירידה בהכנסה הפרמננטית של משקי הבית וההאטה בקצב גידולה של האוכלוסייה. נוסף על גורמים ארוכי טווח אלה נפגעה הפעילות בשוק השנה גם בשל גורמים קצרי טווח, ביניהם אי-הוודאות הביטחונית וריבית גבוהה יחסית על המשכנתאות.

תוצר ענף התחבורה והתקשורת התכווץ השנה בכ-3.8 אחוזים, שילוב של ירידה בת 5 אחוזים בתחבורה וכאחוז בתקשורת. הביקושים המופנים לענף פחתו כתוצאה מהמיתון המתמשך במשק ומהאינפיצאציה, וחלקים של הענף אף נפגעו ישירות מהירידה התלולה של התיירות הנכנסת מחו"ל. מחירי התקשורת עלו פחות משעלו מחירי התוצר העסקי כולו, בעוד ששירותי התחבורה התייקרו יחסית; בעיקר התייקרו שירותי ההובלה הימית. ההשקעה בתחבורה ובתקשורת פחתה השנה מאוד, עם הירידה התלולה של ההשקעה בכלי תחבורה ובתשתית התקשורת, תוצאה של המיתון במשק והמשבר העולמי בשוק התקשורת. לעומת זאת, ההשקעה בתשתית התחבורה, שעיקרה ביזמת המגזר הפרטי, המשיכה לגדול, בהמשך לנסיקתה בשנתיים הקודמות.

מיתון של הביקושים המקומיים השנה הביא לקיפאון בענפים הלא-סחירים של המסחר והשירותים (אירוח ואוכל, שירותים עסקיים ופיננסיים, חינוך ובריאות עסקיים ועוד): התוצר של הענף התכווץ ב-2.8 אחוזים, לאחר יציבות בשנה הקודמת.

בענף המסעדות ניכרה במהלך השנה השפעתה של האינפיצאציה. כמו כן בלטה התכווצות של ענף המחשוב וחברות ההזנק – בעטיים של ההאטה הגלובלית והשפל בענפי הטכנולוגיה המתקדמים – והתבטאה בירידה של כ-45 אחוזים בהשקעות של קרנות הון-הסיכון. מספר המועסקים בענף המסחר והשירותים היה יציב, לאחר עלייה רצופה ב-11 השנים הקודמות. יצוא הענף, המהווה כשליש מהיצוא הכולל (ללא יהלומים), ירד כמותית ב-16.7 אחוזים.

תוצר החקלאות גדל השנה בשיעור מתון תוך ירידה בהיקף היצוא החקלאי. חלקו של הענף הגיע בשנת 2002 לכדי 3.5 אחוזים מהתוצר העסקי. מספר המועסקים בענף נותר ללא שינוי.

תוצר ענף התחבורה והתקשורת התכווץ השנה בכ-3.8 אחוזים, כתוצאה מביקושים מצומצמים בשל המיתון המתמשך והאינפיצאציה. ההשקעה בתחבורה ובתקשורת פחתה מאוד, אך ההשקעה בתשתית התחבורה המשיכה לגדול.

המיתון בביקושים המקומיים השנה הביא לקיפאון בענפים הלא סחירים של המסחר והשירותים. מספר המועסקים היה יציב, לאחר עלייה רצופה ב-11 השנים הקודמות.

תוצר החקלאות גדל השנה בשיעור מתון, תוך ירידה בהיקף היצוא החקלאי.

